

ח (יז) צריכה שרטוט ואם כתבה בלא שרטוט פסולה: ט (יח) * כותב כל שיטותיה שוות שלא תהא אחת ארוכה מחברתה: (יט) ואם האריך בשיטה אחת יותר מבאיתנה שלפניה ובאיתנה שתחתיה קצר יותר מבאיתנה שלפניה ולפני פניה כשרה ובלבד שלא יעשנה (כ) * כקובה או (כא) כזנב או בעיגול: י על הארץ יכתוב (כב) בראש וזשטה אחרונה ולא יכתוב בה יותר: יא נהגו לעשותה (כג) כ"ב שיטין: יב צריך לכתבה בימין (כד) כמו בתפילין: יג ריהה שבין פרשת שמע לפרשת והיה אם שמוע מצוה לעשות (כה) פרשה סתומה

ביאור הלכה

מזוזות ביתך

* כותב כל שיטתיו כו. ל"ט אם עשה כל המזוזה שיטה אחת ארוכה אם כשר: * כקובה או כזנב. מטעם המזוזה אחת שהשרטוט שמן כלל לא ה"י שזה חלל באינסוף מטעם וממילא נראה כל המזוזה ניטה מטעם ומסתבר שזה כשר דניכר שהיה לירת דף שיה חלל שטח מטעם שהרי גם כלל השני נטה מטעם ול"ע:

מ"ב סימן ל"ב ס"ק כ"ב כח) ויש להסתפק אם צריך לשרטט גם מהצדדין ובדיעבד בודאי אין להחמיר בזה. כתב בברכ"י מזוזה ששרטטה הסופר ועכ"ז הכתב מעוקם ושיטה ראשונה נכנסת בשרטוט השני פסולה: (יח) כותב כל שיטותיו שוות. בין בתחלתן בין בסופן לכתחלה ואם עשה שיטות קצרות בכל שיטה ב' תיבות כשרה [גמ'] ומשמע דתיבה אחת בכל שיטה אין כשרה: (יט) ואם האריך כו. כט) וכן אם לא גסתיימו השיטות בשוה אלא א' גכנס וא' יוצא כשר: (כ) כקובה. ל) כאחל צר מלמעלה ורחב למטה כגון בשיטה ראשונה תיבה אחת ובשני' שתיים ובשלישית ג' דזה פסול: (כא) כזנב. רחב למעלה וצר למטה לא) ואפילו מצד א' כקובה או כזנב ומצד השני שוה פסולה: (כב) בראש שיטה אחרונה. לב) ובדיעבד אין מעכב: (כג) כ"ב שיטין. לג) וזה התחלתן. שמע. ה' (דבתי ואהבת את). הדברים. לד) לבניך. ובשכבך. בין. והי'. מצוה. בכל. יורה. עשב. פן. והשתחויתם. השמים. ואבדתם. ושמתם. אותם. אותם. בדרך. ובשעריך. אשר. על הארץ. לה) ואם שינה לא פסל: (כד) כמו בתפילין. נתבאר באו"ח סימן ל"ב ס"ה. לו) וכן כל דיניה כמו בתפילין כגון לענין דיו וכתובה תמה וכסדרן וכתובה בכונה וכל האזכרות בכונה ומומר ומסור אשה עבד וקטן פסולין בכתבתן: (כה) פרשה סתומה. לז) שישיר פנוי בסוף פ' שמע פחות מכדי לכתוב

24/06/2018

שער הציון

כד) מ"ב ס"י ל"ו סק"ד וע"י ביאור הגר"א כאן סק"ג. ואם אפשר לו יכתוב ג"כ בתגין דהאריז"ל כידיע [ישועית חכמה] וע"ש שהאריך עוד להוכיח דהנהגין לעשות בתפלין איזה ראשין שמאלין של טעטנו גץ כמין ויו ע"פ האריז"ל הוא דיקא בתפילין ולא במזוזות ע"ש שהאריך. כה) כ"כ בהדושי רעק"א בשם הב"ה וכן מצאתי באשכול ובארחות חיים בשם רב מתת' גאון. וע"י בבה"ל ס"י ל"ב ס"ה סד"ה בתחלת שהקיל בזה בדיעבד אם ה"י סתמא ולא חשב בהד"א לשמה ע"ש. כו) פ"ת בשם רעק"א וכ"כ ברכ"י. כז) או"ח ס"י ל"ב ס"ה. כח) בה"ל שם ד"ה וי"א. כט) גמק"י ד"ה כמין דף. ל) רש"י. לא) ש"ך וכ"כ דרישה בשם מהרש"ל. לב) פ"ת. לג) ש"ך. לד) פ"ת. לה) פוסקים. לו) יד הקטנה. לז) מלאכת שמים ולכא"ו הוא כדעת הט"ז באו"ח ס"י ל"ב סל"ו וע"ש בבה"ל ד"ה לדעת שיש מפסקים בזה מיהו כאן שגם אם לא עשה פרשה כלל יש מכשירין כדבסמוך כודאי יש לסמוך על זה.

(כו) ואם עשאה פתוחה כשרה לפי שאינה סמיכה לה בתורה: י"ד כורכה במספה לראשה (כו) מאחד כלפי שמע: טו (כז) אסור להוסיף בה כתיבה אלא שמכחין כותבין שדי כנגד תיבת והיה שבפנים: הגה וי"א (כט) נגד הריח שבין הפרשיות (טור בשם הרא"ש ומרדכי ה"ק ורמב"ם והג"מ בשם סה"ת) וכן נוהגין (ל) ומניחין נקב בקנה נגד שם שדי שיהא נראה מבחוץ (שם במרדכי והגמ"י) עוד נוהגין לכתוב מבחוץ כו"ו במוכס"ו כו"ו נגד ה' אלקינו ה' (טור) ויהפוך אלה האותיות מכתבת המזוזה כדי שיגיע כל אות נגד האות (לא) שמתחלה בו באלפא ביתא (הגמ"י) אבל בשנים (לב) אין להוסיף שום דבר על ב' פרשיות (טור ורמב"ם):

רפ"ט מקום קביעותה וכיצד נקבעת וברכתה. ובו ר' סעיפים:

א בא לקבעה (א) יניחנה בשפופרת של קנה או של כל דבר (ב) * ויקבענה במקומה

מזוזות ביתך

ביאור הלכה

ט' יודין מאותו כתב ^{אוצר החכמה} שכותב בו המזוזה ובתחלת פ' והא"ש ישיר ג"כ פנוי פחות מכדי לכתוב עליו ט' יודין מאותו כתב ובהצטרפם יחד הרי סתומה לכל הפוסקים: (כו) ואם עשאה פתוחה וכו'. אבל אם לא עשה כלל פרשה ביניהם משמע בב"י קצת דפסולה ובפרישה כתב דכשרה וכ"ה לח) בפסקי"ד:

(כו) מאחד. לט) לאו דווקא אלא כלומר מסוף השורה שנגמרת ואהבת את: (כח) אסור להוסיף. כ) ואם הוסיף אות אחת או גרע אות אחת פסלה: (כט) נגד הריח שבין הפרשיות. מא) ואם לא יהיו כל אותיות השם הנזכר על הריח שבין הפרשיות או יתחיל קצת מחוץ בגליון ג"כ אין חשש: (ל) ומניחין נקב בקנה. מב) ואם לא עשה אינו מעכב וע"י לעיל ס"ו רש"ה במ"ב סק"ג שיזהר לכסותו בזכוכית ובמקום שיש לחוש שהנכרים יגבוהו או במקום שאינו נקי יש לכסותו כנ"ל בס"י רפ"ו ס"ה: (לא) שמתחלה בו. שהם אותיות הסמוכות בא"ב אחר ה' אלקינו ה': (לב) אין להוסיף שום דבר. אפי' רחוק מהאותיות (ג) וברמב"ם משמע דפסול גם בזה בדיעבד וצ"ע מד) ואפי' מבחוץ אין להוסיף מלבד זה ואם הוסיף איזה שמות תגנו המזוזה:

רפ"ט (א) יניחנה בשפופרת של קנה. א) אבל לא יניחנה בתוך הכותל בלי שפופרת שלא תכלה מלחלוחית הכותל: (ב) ויקבענה במקומה. ואין בזה משום תעשה ולא מן העשוי במה שנתנה תחלה לתוך השפופרת שאינה אלא כסוי ועיין לקמן ס"ה. ב) ואם קבעה חש"ו ועכו"ם פסולה. ג) ואפי' הוא פועל שלו:

שער הציון

לח) ומפרט כן סתימות. לט) ב"י בשם מרדכי. ואם לא כרכה כלל וקבעה פתוחה משמע בלבוש דכשרה דיעבד וכ"ה בגמ' יכול יכתבה על האבנים כו' מיה' להתחלה בידאי אין לעשות כן כדמוכח בגמ' דמציתה לכורכתה. מ) פוסקים. מה שכותבין שם שד"י מ"ס. שהוא ר"ת שומר דירת ישראל [ד"ס בשם כל בו] וע"י בס' מעורר ישנים ס"י קע"ב שאם כורכה בנייר יכתוב השם על הנייר [וע"ל ס"ס רפ"ה בשם האחרונים] ואפי' אם מכוסה לגמרי מ"מ יזהר שיהא השם מכין נגד חלל הפתח ע"ש. מא) מלאכת שמים בשם מהרש"ל ואם נמחק השם שכותבין על המזוזה יכתוב למעלה הימנה או למטה שם אחר כ"כ בס' ס"ה בשם קנאת סופרים ומצדד שם שגם מותר למחוק כיון שנמחק אית ממנו פקעה קדושתו ע"ש. מב) יד הקטנה. מג) והראשונים שכתבו לכתוב החתימת (והוא במחזור ויטרי ובידאים ורש"י בספר הפרדס ובסנהדרין כ"א ב') בידאי ס"ל דאינו פוסל וע"י בה"ל ס"י ל"ב ס"כ ד"ה או יתר שהביא דעות בזה לענין תפילין ואם הוסיף פרשה בודאי נפסלת ע"י ירו' סנהדרין פ"א ה"ד. מד) עקרי הד"ט. א) ת"י. ב) שד"ח. ג) שם ויכול לקבוע ע"י שליח והשליח יברך ומ"מ מציה בו יותר מבשלוחו (פ"ת אה"ע

(ג) * ויברך אקב"י (ד) לקבוע מזוזה (ה) ולא יברך בשעת כתיבתה: הגה והקובע ב' או ג' מזוזות מברך (ו) ברכה אחת לכולן (ב"י בשם תשו' הרשב"א): ב' איזהו מקום קביעתה בתוך חלל של פתח (ז) בטפח הסמוך לחוץ: הגה ואם שינה אינו מעכב (ח) ובלבד שיניחנה * במזוזה עצמה (טור)

מזוזות ביתך

ביאור הלכה

(ג) ויברך. לפני שקובע סמוך לקביעה (ד) ולא יברך שהחיינו (ה) ודעת כמה פוסקים שצריך לברך שהחיינו בפרט אם מקיים המצוה בפעם ראשונה בחייו ולכן מה נכון שאם מקיים המצוה פעם ראשונה בחייו שיכניס עצמו להתחייב שהחיינו מצד אחר ויכוין לפטור גם את זו. (ו) מותר לקבוע מזוזה בלילה: (ד) לקבוע מזוזה. ואם לא בירך עד אחר

שקבע עיין בעקרי הד"ט (ז) שמביא דעות בזה אם יכול למשמש בו ולברך. (ח) ואם קובע לאחרים מברך אקב"י על קביעת מזוזה: (ה) ולא יברך בשעת כתיבתה. (ט) דכל מצוה שאין עשייתה גמר מצוה אינו מברך אלא בשעת גמר מצוה (י) וגם לא רצו לתקן שיברך כשנכנס לדור שאין זה מעשה בגוף המצוה: (ו) ברכה אחת לכולן. (יא) ויהי דעתו מתחלה על כולם להוציא בברכה אחת ולא יפסיק ביניהם בשיחה בטלה או בדברים אחרים אבל ההליכה מחדר זה לחדר אחר לא היא הפסק (יב) אבל מבית זה לבית אחר הוא הפסק ועיי' בצה"ל שאין זה ברור. (יג) אם הסיר המזוזה לבדקה ודעתו לחזור ולקבעה א"צ לחזור ולברך (יד) אא"כ הי' הפסק גדול והיסח הדעת (טז) ואם גילה מעצמה צריך לברך כשחזור וקובעה (טז) ואם קובע מזוזה אחרת בכל גוונא צריך לברך אפילו היתה הראשונה כשרה וחורידה כדי לקבוע נאה הימנה: (ז) בטפח הסמוך לחוץ. (יז) היינו אם הפתח רחב כמה טפחים יקבענה בטפח הסמוך לרה"ר: (ח) ובלבד שיניחנה במזוזה עצמה. (יח) תחת המשקוף (יט) ומשמע דאפילו הניחה אחר הדלת כגון שהדלת באמצע הרוחב כל שהניחה ברוחב המזוזה תחת המשקוף כשרה בדיעבד ועיי' בה"ל (כ) אבל אם הניחה אחורי הדלת ממש דהיינו בצד המזוזה הפונה לפנים או בצד הפונה לרה"ר אפילו הניחה בעץ המזוזה עצמה (כא) ובתוך טפח הסמוך לחלל רוב הפוסקים פוסלים ומ"מ במקום שא"א בענין אחר כגון שמתירא שהנכרים יטלוהו יותר טוב שיניחם

שער הציור

סי' ל"ה סק"ב. (ד) ש"ך. מיהו אם קנה בית חדש י"א שיברך שהחיינו או הטריב והמטיב כשקובע המזוזה כמ"ש בשה"צ סי' רפ"ג אית כ"א נראה ראי' לזה מתרגום יונתן עה"פ מי האיש אשר בנה בית חדש ולא חנכו מתרגם ולא קבע לו מזוזתא. (ה) בה"ל סי' כ"ב ד"ה קנה ועי' במחזור ויטרי כאן שכ' ג"כ לברך שהחיינו ובאשכול כ' שהוא רשות אם רוצה לברך. (ו) אשכול ופשוט. (ז) סי' ח'. (ח) רמב"ם פ"א מברכות וכ"כ באשכול ה' מזוזה. (ט) ש"ך. (י) ברכ"י באו"ח סי' י"ט [ודלא כמג"א שם שהביא כאן בפ"ת] וכן הסכימו האחרונים. (יא) בית הלל. (יב) שם וכ"כ ברכ"י. (יג) פ"ת ומה שפקפק בזה עי' בפ"ס סי' ע"י. (יד) פשוט וכ"כ בתשו' כת"ס יו"ד סי' קל"ט. (טו) פ"ת וקש"ע. (טז) שד"ח כלל קכ"ג וכ"כ בס' מעורר ישיגם סי' קע"ג ונראה דכשמודיד המזוזות לבדקן יזהר שלא יחליף של דלת זו בנו דא"כ לכא"ה ה"ל כמזוזה אחרת וצריך לברך אם לא שיש הפסק גדול דבלא"ה צריך לברך. והמרחיב את הפתח ומוריד המזוזות וחוזר וקובענ' ג' דא"צ לחזור ולברך אפי' הרחיב יותר מטפח כיון שהיא איתו הפתח. ואין להחליף מזוזותיו באחרים אא"כ הם יותר מהידרים כמ"ש"כ במ"ב סי' ט"ו סק"ג לענין ציצית ומסתבר דה"ה כאן. (יז) רש"י. (יח) יד הקטנה. (יט) שם. (כ) ש"ך ומש"כ או בצד כו' כ"ה ביד הקטנה וכ"מ בב"י ועי' פ"ס סיפן ג"ז. (כא) דחוצ' לטפח בלא"ה פסול.

(כב) רש"י. (כג) ירושלמי סוף מגילה ועמ"כ בפ"ס סימן ג"ג. ובנקה"כ כתב שהעולם נהגו להניח

(ט) * בתחלת שליש העליון גובה השער (י) ואם קבע למעלה מזה כשרה והוא שירחיקנה מהמשקוף (יא) טפח (יב) וצריך לקבעה על ימין הנכנס: הגה ואין חילוק בין אם הוא (יג) איטר יד או לא (במרדכי ה"ק) ואם קבעה (יד) משמאל פסולה: ג מי שחולק ביתו לשנים (טז) ובכל חלק פתח פתח פתוח לרשות הרבים ובמחיצה החולקת יש פת מזה לזה (טז) במקום שעושה החור שבפני שציר הדלת סובב בו ומעמיד שם הדלתות הוא הבית וברוך ימין שנכנסים לו

[24/06/2018 10:44]

מזוזות ביתך

[אוצר החכמה]

ביאור הלכה

שם בלא ברכה שיש מכשירין בזה בדיעבד משיבטל לגמרי מצות מזוזה [וע"ל ס"ו ובמ"ב ס"ק כ"א] וע"י בח"א שעכ"פ יניחנה במזוזה ולא בכותל ונראה שאם הניחה בדלת עצמה פסול לכו"ע כדמשמע במכילתא משנטי"ל"ב: (ט) בתחלת שליש העליון גובה השער. (כב) מודד גובה השער מלמטה למעלה ב' שלישים ובתחלת שליש העליון מתחיל לקבוע המזוזה

(כג) כדי שתהא כל המזוזה מונחת בשליש העליון (כד) והסכימו האחרונים דאם הפתח גבוה הרבה לא יניחנו למעלה מכנגד כתפיו כדי שיהא רואהו [וכ' במסג"ה דדי אם סוף המזוזה כנגד כתפיו ואפשר דדי אם מגביה עצמו קצת יהי' סוף המזוזה נגד כתפיו וכן עמא דבר ע"ש] (כה) מיהו במקום שא"א יניחנו למעלה דלדעת הרבה פוסקים יש לעשות כן: (י) ואם קבע למעלה מזה כשרה. (כו) אבל למטה מזה אפי' דיעבד פסולה (כו) ויש מכשירין: (יא) טפח. (כח) ואם לא הרחיק טפח פסולה (כט) ויש מכשירין (ל) לכן יחזור ויקבע בלא ברכה (לא) ומסתבר שצריך שלא יכנס כלום מהמזוזה לתוך טפח העליון: (יב) וצריך לקבעה על ימין הנכנס. (לב) כלומר מימין הכניסה ולא מימין היציאה: (יג) איטר יד. (לג) או איטר רגל ואפילו דר לבדו או שכל בני ביתו איטרים: (יד) משמאל פסולה. (לד) דכתיב בדרך באתך והיינו מימין כדילפי' בגמ' (לה) ומ"מ כשמורידה ונותנה בימין לא יברך כ"כ בחיי אדם אבל בקיצור ש"ע השיג עליו ופסק שיברך: (טו) ובכל חלק פתח פתוח לרה"ר. (לו) אבל אם אחד אינו פתוח לרה"ר יקבע לעולם המזוזה בימין הכניסה מהחיצון לפנימי ולא חיישי' להיכר ציר וג' דבכל דינים אלו אין חילוק בין אם ב' החדרים לאדם א' או לב' וכ"מ מסתימת הפוסקים. (טז) במקום שעושה החור. (לז) וכ"ז כשאין חדר אחד עיקר יותר מהשני אבל אם ידעינן שהאחד עיקר והשני טפל לא אולי' בתר היכר ציר (לח) ואפילו אחד פנימי משמע דעת המרדכי דהשבינן שער הציון

בגובה ממש וסומכין על הרא"ש ויש להם על מה שיסמיכו וכ"כ בביאור הגר"א שש"פ חולקין על הרמב"ם אבל בברכ"י כתב שע"פ קבלה יש לקבוע דווקא בתחלת שליש העליון ואני מצאתי ג"כ במחזור ויטרי ובהינוך ובכל בו ובנמיקי יוסף ובצדה לדרך שכתבו ג"כ דמצוותו בתחלת שליש העליון ולכן אע"ג שהנהוג כהרא"ש אין למחות בידו שכלב"ר שכתב ג"כ דעת הסמ"ג ורי"ו שהביא בנקה"כ נמצא ג"כ באשכול ובפסקי רי"ד ובסמ"ק ובאגודה וברא"ם שכתבו כהרא"ש מ"מ לכתחלה ראוי ליתור בזה וכן מצאתי בלח"פ לבעל קש"ע בשם מהר"ם בנעם. (כד) ט"ז וש"ך וכתבו האחרונים שכן המנהג וע"י מסג"ה. (כה) פשוט וע"י בלח"פ דגם להיר' כשר דיעבד אם קבע למעלה. (כו) רמב"ם. (כז) סור ובקש"ע פסק שיחזור ויקבע בברכה. (כח) רמב"ם וכן באשכול. (כט) רא"ש. (ל) קש"ע. (לא) דלא כמש"כ בשד"ח כלל קכ"ה ובפרט שהרא"י שהביא שם מתפילין לא קי"ל שם כן כמש"כ המ"ב סי' כ"ז סקל"ג: כן מצאתי בס' ישועות חכמה לבעל מסג"ה. (לב) רש"י. (לג) ש"ך. (לד) גמ'. (לה) ליב"ח ציין ע"ז עיין ב"י והוא תמוה דלא מצינו מי שמכשיר בזה וכבר השיג עליו בלח"פ מבעל קש"ע. (לו) ט"ז. (לז) ש"ך ודה"ח וכ"פ בקש"ע.

(לח) בית מאיר וע"י במ"ס סי' מ"ה שהארכנו בזה. (לט) מהרי"ל ע"י ט"ז ולפי דעתו פנימי עדיף מכולהו

קיבעים אותה: ד' כיצד קובעה (יז) * ימסמרנה במסמרים במוזות הפתח או יחפור בה הפירה (יח) ויקבענה בה ולא יעמיק (יט) לחפור טפח בעומק שאם עשה כן (כ) פסולה: (ז) קבעה מוזות ביתך

לעולם הכניסה משאינו עיקר לעיקר (לט) ויש חולקין בכ"ז (מ) ואם האחד פטור מצד עצמו כגון חצר שלרוב העוסקים אין חיובו אלא משום שממנו נכנסין לבתים יש לקבוע מימין הכניסה מהם לבתים וכן במפרסות שלנו אפילו יש בה ד' על ד' דינה כחצר אבל לא יברך שאין זה ברור ואם יש להחצר ולהמרפסת פתח לרה"ר יכול לברך. (מא) ג' חדר' ב' ההיצונים פתחים לרה"ר והאמצעי אין פתוח לרה"ר ובשני פתחו ההיכר ציר לצד החיצונים יקבע בשניהם מימין הכניסה מאמצעי לחיצונים (*), (מב) פתח שיש לה ב' צירים מב' הצדדים או שאין לה צירים כלל או שהציר באמצע משמע בירושלמי (מג) שיקבע באיזה שירצה (מד) ואם ידעינן איזה עיקר פשיטא שיקבע בכניסה משאינו עיקר להעיקר (מה) אבל אין לקבוע ב' מוזות מספק בב' הצדדים: (יז) ימסמרנה במסמרים. (מו) ויזהר להברה היטב במסמרים ימעלה ולמטה שלא תתנדנד דאל"ה הו"ל חלאה ופסולה (מז) וכתב הב"ח שאם נותנה לפי שעה א"צ לקבוע במסמרים וע"י שה"צ: (יח) ויקבענה בה. ע"י פ"ת דלמצוה צריך שתהא קבועה במסמרי. וכתב עוד בשם יד הקטנה דאם אינה גיכרת כלל מבחוץ ולא עשה שום סימן להכיר שכאן מקום המזוזה לא יצא המצוה ועיין בפ"ס סי' ס"ז שעקפקנו בזה ומ"מ לכתחלה בודאי יזהר בזה: (יט) לחפור טפח. (מח) והרבה פוסקים ס"ל דאם העמיק טפח מצומצם פסולה דצריך שיהא מעט פחות מטפח כדי שהמוזוזה תהא קבועה על מוזות הפתח שאם העמיק טפח (מט) נקרא חומה ולא מזוזה: (כ) פסולה. (ג) וה"ה אם תלה מלבן ע"ג המוזות ועי"ז געשה עמוקה טפח:

ביאור הלכה

* ימסמרנה במסמרים. וע"י צ"ל מעורר ישנים כי קע"צ שכי' יזהר מאוד שלא נתיחזק נוסמך בקצה המזוזה עלמה דמנכד הכזיון הגדול ומנכד הכזיון דבר קדוש קרוב עוד שתפסל עי"ז יגב בהגיד לו בהגדתו לין נהדקה הרצה כי קרוב היא שתקנקג עי"ז ותפסל וזה מלא את המזוזה דצוקה לרין להיות מתון מתון נתיחזקתה שלא תפסל ושנח ימחוק את השמות ח"ו וכ"ז שהיא דצוקה פסולה כי קרוב הוא שתקנקלה וגם י"ל דלא מקרי כתב אם לין רחוי לפיתחה ונקרות זה לכן אם היא דצוקה הרצה חפ"י רק בקלה ח"י לין נה תקנה ולרין נגונה.

24/06/2018nnk

שער הציון

ואח"כ מעלת היכר ציר ואח"כ מעלת עיקר ודעתו ג"כ דחצר חייב מצד עצמו כמש"כ בחז"א ובית מאיר ולא קי"ל כן ועמש"כ בפ"ס סי' מ"ח רא"י לדבריהם. (מ) חז"א יו"ד סי' קס"ח וכו' בית מאיר וכן מוכח במס' מזוזה כמש"כ בפ"ס סי' מ"ח. ואם הפנימי שכור ע"י במכתב בסוף הקונטרס ובזמנינו יש שעושין מרפסות שנסגרות ע"י תריסים כעין חדר וצ"ע מה דינם וכבר נסתפק בזה אאמ"ר שליט"א בסוף סי' שיעורין של תורה ע"ש. (מא) יד הקטנה בשם מהרי"ל וכו"מ בט"ז. (מב) ע"י פ"ס סי' ל"ט. (מג) סוף מגלה והטעם ע"י בפ"ס שם ופתח שמצוי היום שהדלת נכנסת לתוך עובי החומה ואין לה היכר ציר ג' ודינה בפתח שאין לה היכר ציר כלל. ע"י פ"ת בשם חומות ירושלים. (מה) ע"י פ"ת בס"י רצ"א בשם תמדי דניאל שאם קובע ב' מוזות זה סמוך לזה יש בזה משום בל תוסיף [וע"י ירי' סנהדרין פ"א ה"ד] ובתשו' מהר"ם שיק בבנין ציון סי' ק' כ' ג"כ בשני צידי הפתח יאפי' קובע מספק יש בזה משום ב"ת ומה שדחה שם בבנין ציון אין מוכרח ע"ש וכ"כ בתשו' מהר"ם בריסק סי' ע' בשם מנ"א וכן בס' מעורר ישנים סי' קפ"ט בשם ז"י. וכן שמעתי ממרן חזו"א וצ"ל שאין לקבוע ב' מוזות מספק וזה דלא כשאלת יעב"ץ ותשובה מאהבה ובנין ציון שכי' לקבוע ב' מוזות מספק וע"י בפ"ס סי' ל"ט. (מו) עקרי הד"ט וחיי אדם וקש"ע וכן משמע בנמוקי ע"י פ"ס סי' נ"ה. (מז) והביאו הש"ך והמפרשים פירשו פ"י אחר בירור' ולפ"ז אין רא"י לדין זה וע"י בפ"ס סי' נ"ה כתבנו ג"כ פ"י אחר בירור' וצ"ע אם יש לכמוך בזה על הב"ח להקל ולהרבה ראשונים פסול דהו"ל תלאת שאין זה קבוע ע"י פ"ס שם. (מח) ע"י פ"ס סי' נ"ב. (מט) יראים הערות מח"א: (*) דין זה צ"ע לכאורה.

במזוזות הפתח בעורה תלושה ואחר כך חברה לפתח (כא) פסילה: ו צריכה להיות (כב) זקופה ארכה לאורך מזוזת הפתח וכוון שיהא שמע דהיינו סוף הגלילה (כג) לצד חוץ: הגה וכן נהגו (בי) אבל י"א שפסולה בזקופה אלא צריכה להיות שכובה ארכה לרוחב מזוזת הפתח (טור והפוסקים בשם ר"ת) והמדקדקים יוצאים ידי יציאתם ומניחים אותה בשפוע באלכסון (טור והגמ"יי ומהר"ל ות"ה סי' נ"ב) (כד) * וכן ראוי לנהוג וכן נוהגין במדינות אלו ויכוין שיהא ראש המזוזה דהיינו (כה) שמע לצד פנים ושיטה אחרונה לצד חוץ:

רצ שלא לכתוב אותה על גליון ס"ת. ובו סעיף אחד:

א ס"ת או תפילין (א) שכלו (ב) אין עושין מהם מזוזה ואין כותבין אותה על גליוני ס"ת

מזוזות ביתך	ביאור הלכה
(כא) פסולה. נא דילפינן מציצית דכתיב	* וכן ראוי נהגו. עמ"כ ועי' פ"ס נשם
בה תעשה ולא מן העשוי וכתב בארחות חיים	חונת ירושלים נשם גס זה א"ל
(גב) דאפילו קבע ב' שלישי הפתח וקבע שם	ויחנה אחרי הדגת באלכסון מעט וכוונת
המזוזה ואח"כ עשה השליש העליון לא מהני	לצד סוף הפתח.
וכן אם לא קבע הדלתות או התקרה או	

הפצים השני או המשקוף וכל דבר המעכב במזוזה לא יקבע את המזוזה קודם דהו"ל תעשה ולא מן העשוי [לבוש] וכ' נג) ביד הקטנה דבמקום שהמזוזה של אבנים שא"א לקבוע שם המזוזה וצריכין לקבוע שם התיכת נסר מרובעת שיוכלו לקבוע ע"ז המזוזה נראה דבענין זה אם קבע המזוזה מקודם בהטבלא ואח"כ קבע הטבלא עם המזוזה על מזוזת האבן כשרה. נד) אם הסיר המזוזה עם הפתח וחזר וקבעו ע"י בחידושי רעק"א דלדעת המג"א אין בזה משום תעשה ולא מן העשוי אא"כ קיבעו ב... אחר יח) ויש חולקים בזה. נו) אם קבע הקלף תחלה על המזוזה ואח"כ כתב עליו המזוזה פסול משום תעשה ולא מן העשוי: (כב) זקופה. נו) ואם הניחה מושכב פסולה לרוב הפוסקים וכ"ש אם הניחה מושכב בעומק לתוך מזוזת השער: (כג) לצד חוץ. היינו לחלל הפתח ולא לצד הכותל ולדעה השניה נח) צריך שיהא שמע לצד פנים הבית ושיטה אחרונה לצד רה"ר נט) ולכא"ו ג' דאין זה מעכב בדיעבד: (כד) וכן ראוי לנהוג. ס) והגר"א פסק שיניחנה זקופה סא) ועכ"פ במקום שא"א כגון שהמזוזה קצרה ביותר בודאי יניחנה זקופה [ולא אחורי הדלת שהרבה פוסלים כדלעיל] ועי' בה"ל: (כה) שמע לצד פנים וכו'. סב) כדי שיהא ראוי לקרות בה כשנכנס [אילו הי' פותחה]:

רצ (א) שכלו. א) ואפי' היו חסרין ויתרין שלא נכתבה כדינה אסור להורידה לתפילין ומזוזות (ב) ואם התחיל לכתוב על היריעה איזה שורות מס'ת ונפסל אסור לכתוב על הנותר תפילין ומזוזות ג) וכן אם נמחק הכתב אסור לעשות ממנה תו"כ. (ב) אין עושין מהם מזוזה. ד) כגון שער הציון

ואפשר דפתח הפרוץ במלואו ועשה קנים לצ"ה והעמיק המזוזה בתוך החימה (או אפי' סמך לחימה להסיברים דטפת מצומצם פסיל) אפי' פחת מטפת פסול דהרי חימה היא וצ"ע. ג) גמרא. נא) רש"י ורא"ש ונמוקי ואשכול ורי"ד ורי"ז ועי' פ"ס סימן ל"ד. נב) מובא בב"י. נג) פ"ת ולענ"ד צ"ע אם יש בהטבלא עיבי טפה. נד) ועמ"כ בשעה"צ סי' רפ"ו אות צ"ה. נה) ועי' בעקרי הד"ש שהחמיר ג"כ בזה. נו) יראים ועי' פ"ס סי' ל"ד. נז) פוסקים ועי' פ"ס סי' נ"א. נח) רא"ש ומש"כ הרא"ש ותו' לשיטת רש"י דכונת היר"ו שראש הקלף של צד שמע יהא נוטה לצד חלל הפתח ולא לצד הכותל. היום שרוצים ששם שד"י יהי' לצד חלל הפתח קשה ליוהר בזה. נט) דבירוי פריך עלת מציר שיש לו ב' דלתות ולא משגי מידי וגם הרי"ף והרמב"ם לא הביאיהו וצ"ע. ס) פ"ת. סא) פ"ת ומרן חז"א וצ"ל נהג להניחה כמעט זקופה ומשהו באלכסון. סב) עי' פ"ס סי' נ"א ואם קבע המזוזה בטעות הפוכה מצדד בס' מעורר ישנים סי' קע"ב דפסולה ע"ש אך למש"כ במס' תפילין ה"ז דגבי תפילין אין פוסל דיעבד לכא"ו ה"ה לענין מזוזה וא"כ כשמורידים אח"כ ומהפכה איצ' לברך. א) ס"ת. ב) שם. וע"ש בשם נ"ב שהמורה

לפי שאין מורידין (ג) מקדשה חמורה לקדושה קלה: הגה אבל מותר לתקן הספר תורה עצמה (ד) עם גליונותיה (ה) אם א"א לתקנה בענין אחר וה"י צריך לגנוזה בלא"ה (מהר"ם פדואה סי' פ"ד) אבל אם אפשר לתקנה בענין אחר אע"פ שהס"ת מגוילין ורוצה לדבק עליה קלפים (ו) לא יחתוך הגליונות לתקנה דאין אסור לתקנה מבחוץ מקלף אע"פ שהס"ת מגוילין (ג"ז שם):

רצא מזוזה מתי נבדקת ומי חייב בה. וכו' ג' סעיפים:

א (א) מזוזת יחיד (ב) נבדקת (ג) פעמים בשבע שנים (ד) ושל רבים (ה) פעמים ביובל: ב השוכר

ביאור הלכה

מזוזות ביתך

* השוכר צית. איתא במס' מזוזת השוכר שיכתוב אחר פרשת שמע על הגליון פרשת צית מ"שאל ה"ז בחזקתה שצדקתי יש והיה אם שמע: (ג) מקדושה חמורה. שם מזוזת ואל"ל לקבוע זה מזוזת ונראה דזה (ה) וקדושת תפילין חמורה ממזוזה שיש בה ד' פרשיות וכ"ש ס"ת. כתב ס' אשכול בשם

גאון המוצא מזוזה מצוה לקובעה בפתח (ו) ודוקא אם ידוע שהיא כשרה כדין: (ד) עם גליונותיה. (ז) אבל עם גליונות של ס"ת אחרת אסור ובידעבד אם עשה כן ע"י פ"ת בשם ח"ס אם מותר לקרות בה. ואם עדיין לא קראו בס"ת עיין מ"ב סי' של"ד סק"ג אם נתקדשו הגליונות: (ה) אם א"א לתקנה בע"א. (ח) וגם אין לצפות כלל שימצאו שום תיקון לעולם אבל אם אפשר בזמן מהזמנים למצוא אפי' רק קלף לתקן הס"ת אסור: (ו) לא יחתוך הגליונות. (ט) ואם עשה גליונות רחבים יותר מהצורך אין לחתכם ולגנוזם שיש עליהם קדושה וע"י עוד בזה בחור"א יו"ד סי' קע"ב ועיין עוד בדיני גליונות במ"ב סימן של"ד ס"ק נ':

רצא (א) מזוזת יחיד. (א) ואפילו דרים כמה בני אדם בבית מקרי מזוזת יחיד ודוקא מזוזת

חצרות או עיירות ומדינות נקרא של רבים: (ב) נבדקת. (ב) שמא נרקבה או נגנבה

(ג) או נמחק ממנה אות א' או נקרעה או נטשטשה (ד) וא"צ לבדקה בחסרות ויתרות אלא אם לא נמחקה וכל אדם יכול לבדקה ובלבד שיעיין בכל אות (ה) ואפילו יש לו הרבה מזוזות ובדק כמה מהם ונמצאו כשרות לא סגי וצריך לבדוק את כולם (ו) ויזהר כשמציאה שלא יפסלנה (ז) ואם קשה עליו הטירחא להורידה אינו יכול להשאירה ולקבוע עוד אחת שעובר משום בל תוסיף וע"ל סי' רפ"ט במ"ב סק"ו אם צריך לחזור ולברך כשחוזר וקובעה: (ג) פעמים בשבע שנים. (ח) היינו פעם א' בכל ג' שנים ומחצה ובמס' מזוזת (ט) איתא שאם נעבירה ממקום למקום צריכה בדיקה: (ד) ושל רבים. (י) אין להטריח עליהם הרבה שלא יאמר כל אחד יעשו חברי: (ה) פעמים ביובל. (יא) היינו אחת לכ"ה שנים (יב) ויש ליתור כשמחליף הנייר שהמזוזה כרוכה בו שלא יורקנו וזהו תשמישי קדושה אלא יגנונו. כתב בס' ישועות

שער הציון

להקל בתפילין לא משתבש אבל לא במזוזות. (ג) שם ואין לכרוך מזוזה בחיך של תפילין שקדושתה חמורה יותר (מ"ב סי' מ"ב סק"ז) וקלף שכתב עליו לס"ת ונפסל ע"י שם וכדומה אין לכתוב עליו מזוזה (בה"ל שם ס"א ד"ה מותר בשם נר"ב) וקלף המעובר לתפילין מותר לכתוב עליו מזוזה ימ"ב שם סק"ט) וקלף המעובר למזוזת אסור לכתוב עליו דברי חיל (שם סק"ח) וע"ש פרטי הדינים אך מש"כ שם סק"כ דשרטוט לשמה אינו אסור אולי הוא דוקא בתפילין אבל במזוזה דשרטוטו הוא הל"מ ורבים מצריכין בו שרטוט לשמה י"ל דמקרי מעשה לאסור. (ד) פוסקים.

(ה) רש"י (ועי' פסקי ר"ד. (ו) פשוט. (ז) פ"ת. (ח) שם. (ט) בית הלל וכ"מ בביאור הגר"א. (א) ב"ה וכ"ל פ"ת בשם ח"ס ועי' פ"ס סי' ע"ב ששקפנו קצת בזה. (ב) רש"י. (ג) מאירי. (ד) פ"ת ונכון לראות ג"כ אם לא נמחק השרטוט דאפשר דלא מהני לי' אפילו תיקון כג"ל סי' רפ"ה ס"ק י"ו. (ה) פ"ת. (ו) שם. (ז) שם. (ח) עיין פ"ס סי' ע"ב. (ט) ועמ"ש במ"ב סי' ע"א ונראה שאם ירדו עליו גשמים באותן שיש חשש שנתקלקלה צריך לבדקה לאלתר דומיא דתפילין שאם נפלו למים צריכין בדיקה ועי' בס' מעורר ישנים סי' קע"ג שם כשצובעים הבית והפתחים יש לבדוק המזוזות אולי נכנס לתוכן צבע ויש

בית נחברו (ו) השוכר חייב לכבוע בה מוזה (ז) ולתקן מקום קביעותה: הגה ואפילו שכן הבית בחזקת שיש לו מוזה (ח) לא הוי מקח טעות (ב"י בשם ה"ר מגוה) וכשיצא (ט) לא יטלנה בידו: הגה ואם הקפיד על מעותיה (י) השני צריך לשלם (ב"י בשם הרב מגוה) ואם שוכר מנכרי או ששכרו לנכרי (יא) נוטלה ויוצא: הגה ונכרי שבקש שיתנו לו מוזה ורוצה לקבעה

מוזות ביתך

ביאור הלכה

הכמה בשם ס' זכירה הבודק מוזות תדיר וזוקף במקומות שכוין קובעין כמחזק מצפונים ומשגיח שיהיו כשרים יאריך ימים וניצול ולא היכ ניכר כלל מכהון, עוד איתת שם משדים ומרוחות ויזכה לבנים כשרים עכ"ל הלוקח מנכר לא ידליק עד שיבדקה עוד כתב שם יזהר שלא יהיה סביב המוזה

ווילגאט"ש או פשפשים שאפשר לימחק האותיות ובמקום כזה יכרוך המוזה בחתיכת פשתן כמה פעמים או יכניסה בזכוכית ויסגור פי הזכוכית בטריוואק"ס: (ו) השוכר חייב, ומוזה חובת הדר היא [גמ'] (ז) ולתקן מקום קביעותה. (יג) אם צריך לעשות לה מקום שיוכלו לקבועה שאין זה נקרא מעשה אומן כיון שאפשר בגובתא דקניא: (ח) לא הוי מקח טעות. (יד) דאמר' נחא לי' לאינש למעבד מצוה בממוני' ואפילו הי' יודע שאין בה מוזה נמי הי' שוכרו ומה שאומר עכשיו שאינו רוצה הוא משום שמצא אחרת טובה ממנו (טו) ואינו יכול לתבוע מעות שהוציא על המוזה (טז) ואם שכרו בחזקת שאין לו מוזה לפי שרצה לקיים המצוה ונמצא שיש שם עיין ברכ"י ושו"ת: (ט) לא יטלנה בידו. אלא צריך להשאירה שם (יז) ואפי' אין המשכיר נכנס בה לדור תיכף (יח) ויש בזה סכנה אם יטלנה (יט) והשני שנכנס לדור א"צ לברך על המוזה כשנכנס לדור כ' וכ' ברכ"י אף אם השני רוצה לקבוע מיד מוזה אחרת לא יטלנה ועוד כ' שבמקום שאין מוצא מוזה לבית שרוצה עתה לדור בה כדאי הם הגאונים לסמוך עליהם שכן שאם קובעה מיד בבית אחר לית לן בה. (כא) ואם הבית נפטרה ממוזה כגון שייחדה למרחץ או פורץ הפצימין או המשקוף וכה"ג פשוט שיכול להורידה. אי' בירושלמי (כב) שאפי' הדר בפונדקי שפטור ממוזה אם קבע המוזה לא יטלנה כשיצא (כג) מיהו אם לא קבעה כדינה רק תלאה במקל יכול לטלה: (י) השני צריך לשלם. (כד) מיהו אינו יכול לטלה אפי' אין השני רוצה לשלם. (כה) המוכר ביתו סתם אע"ג שהתנה שאינו מוכר מה שבתוכו מכר המוזות ואין הלוקח צריך לשלם דמיה: (יא) נוטלה. (כו) כששכרה מגוי נוטלה כשיצא וכששכרה לגוי נוטלה מיד קודם שיכנס (כז) ואסור לו להניחה אצל הנכרי שמא ינהג בה מנהג בזיון (כח) ואפי' הנכרי כבר השכירה לישראל אחר מותר לו לטלה. (כט) ואם שכרה מישראל מוכר או אפיקורוס אם מותר לטול המוזה כשיצא עיין בע"ס סימן ס"ד:

שער הציון

להזהיר הצובע שיותר כשצובע או שייסר המוזות וכן יש לבדוק המוזות היכא שמגיע לה לחלחית או פשפשין וכיוצא עכ"ל וע"ש עוד בס' קע"ד שאם מצא המוזה פסולה אין לחתכה דהוי משחית דברי קדושה אלא יגנונה היטב שלא ימצאנה אחר שאינו הגון וימכרנה בחזקת כשרה. (י) רש"י ונראה דאפי' לטעם התו"י דמשום סכנת עכו"ם מ"מ לא חייבו חכמים אפי' במקום שאין עכו"ם ועי' באשכול טעם אחר. (יא) כנ"ל אות ח'. (יב) פשוט כמבואר במגילה כ"ו ב' ובא"ח ס' קנ"ד ס"ג דהיק מוזה דין תשמישי קדושה יש לו. (יג) גמ'. (יד) רש"י. (טו) מ"ב ס' תל"ו סקט"ה. (טז) פ"ת. (יז) שאילת יעבץ. (יח) גמ' ואפי' השוכר קבע ג"כ מקום המוזה ורוצה להסיר מקום המוזה עם המוזה אסור (הגהות הטור חור"מ ס' שו"ד). (יט) פ"ת וג"צ ועמש"כ בפ"ס ס' נ"ח. (כ) פ"ת. (כא) פשוט. (כב) סוף מגילה. (כג) מבואר במנחות ל"א ב'. (כד) כ"מ בב"י ויש חולקים בזה עי' אשכול וריטב"א ב"מ ועי' ברכ"י. (כה) פ"ת. (כו) ש"ך וכו"ה באשכול. (כז) שטמ"ק ב"מ ק"א ב' ואשכול ושאר ראשונים. (כח) כ"ה בארחת חיים וכדעת השאלת יעבץ ודלא כדמשמע בבית לחם יהודא ועי' בט"ס ס' ש"י ומסתבר דבזה מותר להשאירה

בפתחו* אסור ליתנה לו (כך השיב מהרי"ל) (יב) וג"ל דמ"מ במקום דאיכא למיחש משום איבה ושירע משום זה לישראל שרי (כנ"ל): ג הכל חייבים במזוזה (יג) אפילו נשים ועבדים (יד) ומחנכים את הקטנים לעשות מזוזה לפתחיהם:

ביאור הלכה

וג"ז במקומות הנ"ל וע"י צפ"ס סי' ס"ז ס"ח. כתב המנ"ח מזוזה בחילה ונלחין בה וגזולה פסולה משום מלוא הכחה בעצירה ואס נכתב בדיו גזול ואח"כ מחל הנגזל אם שייך בזה חכמה ולא מן העשוי בפסול גמשי"כ חלמו"ר שליט"א בקה"י על גיטין בלקטנים סימן ד' וע"ע נחל אשכול ה' חפיתין עמוד ל"ב שהסכים ג"כ דל"ש צה"ג חולמ"ה עיי"ש: * אסור ליתנה לו. ואפי' למכור לו חסור. חוספחא ע"ז פ"צ ה"א ע"ש בנוסח כ"י:

מזוזות ביתך

(יב) וג"ל דמ"מ וכו'. (ל) וכן הסכימו האחרונים ועיין שד"ח מענין זה: (יג) אפי' גשים ועבדים. (לא) אם דרים בבית דהר"ל מצות עשה שלא הזמן גרמא וע"ל סי' רפ"ו ס"א: (יד) ומחנכים את הקטנים. אם יש לו בית ואם הם יתומים^{אוצר החכמה} חייבים האפטרופסים לקנות להם מזוזות (גיטין ג"ב א') (לב) ואם קבעה בעודו קטן לכשיגדיל א"ע להסיר המזוזה ולחזור ולקבעה [נ"צ] וצ"ע למש"כ לעיל סימן רפ"ט סק"ב דאם קבעה חש"י פסולה לפי זה כשיגדיל צריך להורידה ולחזור ולקבעה ואולי כוונתו כשקבע לו גדול המזוזה בעודו קטן:

שער הציון

מיהו אם לא השכירה תיכף אע"ג דדעתו להשכירה לישראל י"ל דאסור להשאירה ע"י שטמ"ק ב"ס שם. (כט) ע"ש שצידדנו דאם יש חשש בזיון ודאי יכול להורידה. (ל) באר שבע וזאילת יעבץ וברכי יוסף ע"ש וחיי אדם. (לא) גמרא. (לב) נחלת צבי.

מכתב מש"כ לידידי הרב הגאון ר' אפרים דב לנדא שליט"א:

מש"כ כת"ר שליט"א דחדר פנימי שכור וחדר חיצון הוא שלו יש לקבוע המזוזה מימין הכניסה מחדר פנימי לחיצון משום דפנימי פטור מדאו' וא"כ מדאו' יתחייב מצד כניסה לחיצון כמש"כ רעק"א בחדר שאין בו דע"ד, אף שלכאו' הוא מסתבר מסתימת הפוסקים ל"מ כן וגם כמדומה שאין נוהגין כן וצ"ע אם יש לשנות די"ל דפנימי עדיף ושאינן אין בו דע"ד דכאור חשיב כדמשמע בסוכה ג'. ואע"ג דבשטמ"ק מנחות ל"ג ב' כתב דלפטור לא אזלינן בתר היכר ציר הא מעלת פנימי עדיפא מהיכר ציר כמבואר בפוסקים ובחזו"א יו"ד סי' קס"ח נסתפק בזה ע"ש וכאן יש עוד טעם דאפשר דהא דלא אול"י בתר היכר ציר לפטור היא מדרבנן וכאן דרבנן שוויה חיוב י"ל דל"ש זה. ועוד אפשר דכית גמיר שהוא פטור מצד אינו שלו עדיף מגינה דשטמ"ק הנ"ל ע"י חזו"א יו"ד סימן קס"ט סק"ב לגבי דלת בה"כ לכן קשה לפסוק כן וצ"ע:

מפתח הלכות מזוזה

- סי' רפה שכר מצות מזוזה.
- סי' רפו מקומות החייבים במזוזה.
- סי' רפז איזה פתח חייב במזוזה.
- סי' רעח במה והאיך נכתבת
- סי' רפט מקום קביעותה וכיצד נקבעת וברכתה.

סי' רצ שלא לכתוב אותה על גליון ס"ת.
סי' רצא מזוזה מתי נבדקת ימי חייב בה.

הלכות מעקה

תכז מ"ע להסיר כל מכשול שיש בו סכנת נפשות ועשיית מעקה לגגו.
ובו י' סעיפים:

א (א) * מצות עשה

בתיבת ביתך

תכז (א) מ"ע לעשות אדם מעקה לגגו.
(א) ומברך כשקובע המעקה אקב"ו
לעשות מעקה (ב) וגראה שמברך לפני
שמתחיל לקבוע תחלת המעקה אע"פ שנמשך
כמה ימים (ג) ואם קובע ע"י אחר מברך הקובע
אקב"ו על עשיית מעקה (ד) וטוב שימנה אותו
לשליח (ה) ואם קובע ע"י עכו"ם אם הוא פועל
שלו דעת המחנה אפרים שמברך בעל הבית
(ו) ויש חולקים עליו וספק ברכות להקל
(ז) ובמנ"ח כ' יאם קבע ע"י עכו"ם או ע"י
חש"ו לא היום המצוה כלל (ח) ומ"מ אין צריך

ביאור הלכה

* מצות עשה. עמ"כ נעוץ ברכה. יחס לא
צורך מתחלה לו שכבר היה עשו
קלם מעקה מסתבר כ"ז שיה' נגמרה כונה
יכול צורך ואע"ג דדעת הראב"ד (בהשגות
ומצולת יותר בחוס' הרא"ש מ"ק י"ח א' ו'
בשמו) והמאירי (במ"ק ט"ז) דלא צלל הנדדים
הייסוד תורה מעקה של י' טפחים רק של ג'
טפחים וזה אפשר דהיא רק נשים לא תשים
דמים דאין מצרכין עליו מ' דהם ויטו רק
בגג משיפס וזהו כ"ז דא"ל י"ט א"ל דמקום
הנמוך שוקל לטפל שם הכל בגג שיה' נדודו
לצורך יבנה לדדי ישיב דשאר הפיסחים לא

ב' ל' הראב"ד ישיב דגם הא דאין מצרכין על ג"ט א"ל אין צריך להקדיש דברים ויציצין
בביתם וכן נסתבר דיוכל לצורך מידי יתכן שאל"ל לצורך מטעם אחר דה"ל דהיה להשליח פתח
בהמשך שיה' משמע כמנה מקומות שהיו טעוין בסוגיות מן הגג ויה' פתח צדדי (י' פ"ט
סיומן מ' א' אפסר שאלו היו דלתות מדיק א"ש שלפנימם וכתבין) ויה' חס' היה פתח
י"ח מ' חמית ציראלי אין זה פתח ויכונן צדק. וזהו יש נפקדון מן ישיב דשאר שוקל דהם
שאלו הדיניות מן הבית כהדיניות חזק י' טפחים לקרקע הבית חייב לעשות שם מעקה שלפנימם
פוסתים החלון וגם כשהם סגורים אין הכוונה נחשבת למעקה כיון שאין אדם יכול להשקן

שער הציון

(א) חדושי רע"א וכו"כ כל הפוסקים ע"י שאלתיו פ' עקב ובה"ג ח' מזוזה ודמב"ם פ"א מברכות יכה"ס.
(ב) כמו בבדיקת חמץ דאע"ג דהמצוה נמשכת מברך תחלה וגם קאי הברכה על הביעור דלשון כמ"ס
הפוסקים יכן בעירוב כשמתחיל לקבץ ע"י מ"ב ט"ז שס"ו ס"ק פ"א. י"ח"ר בשדה"מ מע' ברכות א"ה ט"ז
שהביא בשם תשו' ח"ס א"ח סי' ג' ב' שלא יברך עד מבוט אחרון שכותב הפתח אבל הביא שם כמה
אחרונים שחילקים ע"ז ורק בעוסק ע"י פועל חששו שמא לא יגמיר ויברך בבית ש"ז בעזה"י בעיטור
ח' ציצית שער ג' ח"ב שנשאל ממנו מתי מברכין על המעקה והשיב שיברכין בתחלה והביא רא"י מביעור
המץ [גם כתב שם שמיתר לדבר אחר שהתחיל בעשיית המעקה] ע"ש ואם שבר המעקה לחזור ולתקנה
לכא"י אם אין הפסק גדול א"צ לחזור ולברך ול"ד לעישה מזוזה אחרת יצ"ע. (ג) רעק"א שם מרמב"ם
פ"א מברכות וס"פ ואם בעה"ב רוצה לרדך על המעקה ואין יכול לעשותה כ"א ע"י פועל ג' יתחיל
לעשותה ויכול לברך בתחלה ויוציא את הפועל בברכתו והפועל יגמיר ע"י א"ה סי' תל"ב ס"ב ואולי
יעשה עכ"פ רחב ד' בגובה י' וצ"ע. (ד) מנ"ח כדי שלא יפקיע המצוה מעצמו ואם יכול לעשות בעצמו
מצוה בו יותר מבשלוחו וע"י פ"ת אה"ע סי' ל"ה סק"ב. (ה) פ"ת ע"ש שמחלק ב"ן שכיר יום להכללות.
(ו) שו"ח (מע' מ' כלל קצ"ה) בשם חקרי לב ובמע' ברכות אות ט"ז בשם כמה אחרונים (ז) וע"י בשדה"מ
שם בשם כמה אחרונים ועמ"כ בה' פנייה סימן רפ"ט סק"ב. (ח) פשוט יכ"ג במח"א.

• לעשות אדם • מעקה (ב) לגגו שנאמר ועשית מעקה

ביאור הלכה

עליה [ויהיה דייקא] צהלון של עליה שיש מתחתיו בית דירה דאס לא כן בל"ה פטור ממעקה] ולפי מש"כ יש לפקפק בזה האפשר דמותר להשאיר פתחים וכן שמעתי בשם מרן חזו"א ז"ל שפטור בזה מה"ט [ובשאלין הבית התחתון שג' יש בזה עיד ספק כמש"כ צמ"צ בשם הב"י] יהא דמשמע ציד רמ"ה צ"ב ס"ה א' דלא מהני לורת הפתח במעקה היינו שיעשה כל הגג כך ול"ע ועיין צ"צ דף נ"ט ע"ב חוס' ד"ה יאפילו ולכתחילה מסתבר שצריך שיגמור המעקה על כל הגג ולא ישאיר פרטה חפ"י קטנה אם אפשר ליפול משם ודינו לצוד אין שייך כאן כמי דאין שייך גוד אס"ק במעק' ועי' בלח"פ מפעל קש"ע ס"י ק"ל שהוכיח משטמ"ק צ"צ ד"ה צ' (ד"ה את מ"ט כו')

מזוזות ביתך להסיר המעקה ולחזור ולקובעה ט) ואין מברך שהחיינו על עשיית המעקה י) ומ"מ אם מקיים המצוה בפעם ראשונה בימי חייו טוב שיכניס עצמו לברך שהחיינו על דבר אחר ויכוין לפטור את זה ג"כ. יא) אם עושה מעקה בכמה בתים צריך לברך על כל אחד ואחד ואין יכול לפוטרו בברכה אחת [מיהו לפמש"כ בבב"ל ר"ס רפ"ט בהלכות מזוזות אין זה ברור וספק ברכות להקל]: (ב) לגגו. יב) ואחד הלוקח וא' היורש וא' הבונה ואחד שניתן לו במתנה יג) ואם שבר חבית מאחר השוכר חייב במעקה יד) ודעת רוב הראשונים דמדאורייתא המשכיר חייב ורובן הסילו המצוה על השוכר טו) וי"א

ובמעקה לא סגי צמ"ה שגד"ג רוחות ט"ש וחלון מיכת משם ג"כ קלת שאין להשאיר חפ"י פתח ויש נדחות ועכ"פ משום סכנה צודאי יש לחזק ועי' צמ"ה שנים ס"י ס"ב.

* לעשות חדר. ואשים חייבות במעקה כאנשים קדושין ליד א'. וחדר צנית הסקר מסתבר דפטור כמו במזוזת שנת קז"א צ' דכתיב גגך ועי' בשד"ח בשוכר צית מוכרי ונכרי יכול לסלקו בכל עת דמלדדים האחרונים ג"כ דחייב וכתן לא מליט שפטור עד ל' יום כמו במזוזת דהא חייב סכנה ואפשר דאפי' דירת ערלי חייב עמש"כ צפ"ס ס"י י"ד ול"ע אך יכול לסגור את הגג ולא להשתמש בו ופטור ממעקה כנ"ל ועי' צפ"רי דאיתא חדש משעת חידושו עשה לו מעקה משמע תיכף משקנאו חט"פ שערין לא נכנס לדור צו חייב במעקה כיון שדעתו ליתכנס צו נדור ויכול ג"כ לבדק ועמש"כ צפ"ס ס"י נ"ח לענין מזוזת. ועי' בקדושין ע' א' דמי שנתמנה פרנס על לבד לא יעשה מלחכה צפ"י ג' ואפי' מעקה [הע"ג דמלחכה צו יחזר מצטנח] ומש"כ צב"ל ס"י רנ"א ד"ה כי זהו [ובן בשד"ח] דמעקה מותר ל"ע דהא ר"ע השיב פורחא כ"י ומ"מ משמע שם דמקלת מעקה מותר לו לעשות:

* מעקה. עי' בחזו"א מעשרות בלקוטים ס"י י"ט שאין חיסור לעלות על גג שאין לו מעקה

שער היצוץ

ט) פ"ת. י) מ"ב הבאתי בה' מזוזות ס"י רפ"ט סק"ג ועי' בס' מעודר ישנים ס"י קפ"ט שחביא בשם זח"ק תוריע ג' א' שהבונה בית יאמר בהחלה שבונה לשם השי"ת והיינו שמתכוין שיהי' לו מקום מריח לכל צרכיו בכדי שיהי' במניחה להתפלל וללמוד ולקיים לפעמים מצות חכמים וכו' (א) כמו שבי' האחרונים גבי מזוזת דמבית לבית הוי חפסק הבאתי בה' מזוזות ס"י רפ"ט סק"ג. יב) ספרי. יג) ב"ס ק"א ב'. יד) כ"ה ביראים מצות רל"ד ובהג"מ רפ"א מרוצח ובסמ"ג מ"ע ע"ס וברבנו ירוחם ס' אדם נכ"א ח"ה ועי' בסמ"ע מ"ע קנ"ב ובארחות חיים ח"ב ס"י ט"ז שמסופקים בזה והנה ביראים כתב בהד"א דהמשכיר חייב מדאורייתא ובסמ"ג ושאר הראשונים לא כתבו אלא שהשוכר פטור מדאורייתא ועי' בחזו"א דמדברי הבי"מ משמע דהשוכר חייב מדאורייתא. טו) עי' בחזו"א מעשרות בלקוטים ס"י י"ט מש"כ בודעת הבי"מ ועי' פ"ת ושד"ח ולכאור' לדעת הרמב"ם דבית התבן פטור מסתבר דה"ה כאן (אף שיש לחלק) ועיין בראשונים לענין מזוזות. ועיין במנ"ח שכתב שאם המשכיר והשוכר שניהם רוצים לקבוע המעקה הדין

ב כל בית (ה) שאין בו ד' אמות על ד' אמות פטור ממעקה: ג * בית (ו) של שני שיתפים

ביאור הלכה

שנפנינו מיכו יש נדחות דמזיתך דכתיב גבי לא תשים דמים מרכה לה דכלל בית הוא ומ"מ נראה דאין כדאי לברך:

* ד' אמות. עמ"כ שלריך שגובה הבית יהא י' טפחים כמבואר בז"ק נ"א ח' ואל"טג ולנזיקין סגי בפחות מ"י טפחים כבר כתב בשטמ"ק שם דלא חייבה תורה מעקה חלא על חשב מיתה ולא על חשב נזיקין ואם הבית יש בו דע"ד ונגג חין בו דע"ד (כגון שמקלח בגג חין ראוי להשתמש) לכאוי יש להביא ראוי מרמז"ס פ"ד ממעשר ה"ג ואם נא כ"י נגג ד"א כ"י כמקלח חויר הבית נשמע שאין שם גג ט"ז וט"ע רמז"ס פכ"ה ממכירה ה"ב:

* בית של שני שותפים כ"י. בית הכסא ובית

מוזות ביתך

התבן ובית הקש ובית העצים דכל הגי אינם בית דירה כז' ומ"מ צריך לעשות להם מחיצה ג' טפחים ולא יברך כח) ובחזו"א פסק דכל הגי חייבין במעקה אם מצוי להשתמש על גגותיהם וכ"ג בביאור הגר"א ולענין ברכה ע"י בבה"ל (כט) אבל גג של בית שער אכסדרה ומרפסת פטורין ל) וכן גזוטרות של עליות כיון שאין תחתם בית דירה לא) וג"כ כמוכין לבית לב) ומ"מ יש לעשות מחיצה ג' טפחים בלא ברכה ואם יש להרש לקטנים שמא יפלו צריך לעשות שלא יהא חשב חזק אבל א"צ י"ט. לג) כבש פטור מן המעקה לד) ומ"מ יש לעשות בצדדיו ג"ט בלא ברכה. ולענין בורגנין ודירת עראי ע"י בפ"ס סי' י"ד שנשתפקנו בזה ולענין בית מלאכה ע"י בפ"ס סי' ט"ז לענין

מוזות וה"ה לענין מעקה נראה שיקבע בלא ברכה וכ"ז במשתמשים ג"כ על הגג כנ"ל: (ה) שאין בו ד' אמות. לה) דלא חזי לדירה לו) ומ"מ צריך מחיצה של ג' טפחים לסלק ההזק לז) ואם יש בו לרבע ד' על ד' עיין בה' מוזות סימן רפ"ו סי"ג שיש דעות בזה ובחזו"א לה) כתב שהעיקר כדעת הפוסקים והמחצית יקבע בלא ברכה לט) וצריך שיהא הבית גם כן גבוה י' טפחים בחללו ואין עובי המדרגה חסר מ) ואם הבית שקוע קצת באדמה ואין מגגו עד הקרקע שחוצה לו גובה י' אע"ג שיש בחללו גובה י' טפחים שאין חבטה בפחות מ"י טפחים: (ו) שני שיתפים (מא) ונראה שיכול לברך עליו. מב) ושותפות

שיעור הבית

כז) חז"א שם. כח) שם וכ"ה להדי' רבבני ירדתי ובסמ"ג וביראים וע"י בה"ל ובחינוך העתיק בהרמב"ם ובשו"ע הגר"ז כ' דהעם דפטורין משום שאין דרך להשתמש על גגותיהם וצ"ע. כט) ספרי וע"י בספרי דממעט גג האילם ופ"י בזו"ר דהיי' כבית שער יצ"ע א"ב ל"ל קרא למעוסי. לו) חז"א שם והמנהג לעשות להם מעקה י"ט ואולי חיששין לד' המאירי במ"ק י"א א' דס"ל דמרפסת שמשמשין בה חייבת במעקה עשרה וכ"מ בשיטה לתלמיד ר"י מפריש שם אבל בריטב"א ובת"ס הרא"ש בשם הראב"ד שם חלק ע"ז וצ"ע ועכ"פ לא יברך. ואם יש תחתיהן גזוטרות אחרת נראה ג"כ דכין דכ' בחז"א דמרפסת שלגו דין הצר יש לו לענין מוזות ה"ה כאן ואם הם מרפסות סגורות בתריסין צ"ע. לא) פשוט. לב) שם. לג) ספרי ובח"א כ' שמצדדיו חייב אבל בחז"א שם אין דעתו כן וגם היא תמוה איך יעשה מעקה למטה ולמה וע"י ברבנו הלל שפ"י הספרי לענין כבש שבבית המקדש אבל ברבנו ירוחם נראה דמירי בכל כבש. לד) ע"י חז"א שם. לה) גמ' וצ"ע אם לענין זה חייב בבורגנין בפחות מדע"ד משום דחזי למילת' ע"י סוכה ג' ב' לו) חז"א שם. לו) רבנו ירוחם וכ"כ בה"א. לה) ציינתי בה' מוזות סי' רפ"ו בשה"צ אות קי"ב וע"ש במ"ב עוד פרטים בזה ושייך ג"כ לכאן. לט) מאירי ב"ק ג"א א' ע"ש וכ"כ ביראים. מ) מביאר בה"ק ג"א א' וכ"כ מנ"ח בקומץ מנחה וע"י בה"ל. מא) דהרמב"ם והסמ"ק וארחות חיים מסקן בהדיא דחייב ואע"ג דביראים ובסמ"ג מסופקים בזה נראה דעיקר דעתם גושה לחיוב ורבנו ירוחם פסק דפטור ויתידאה הוא וגבי מנחה מסקן כל הפוסקים כמעט דחייב ומוזות ומעקה דינם א' וג' דס"ס ברבנו ירוחם דגבי מוזות פסק בעצמו לחיוב. מב) וע"י ירד' סי' רפ"ו ס"ב ובמ"ב גבי מוזות מה נקרא שותפות

הייבים במעקה שנאמר כי יפול הנופל ממנו לא תלך אלא בנופל א"כ למה נאמר גגך למעט
(ז) בתי כנסיות ובתי מדרשות (ח) לפי שאינם עשויים לדירה: ד' היתה רה"צ (ט) גבוה מגגו
(י) אינו זקוק למעקה שנאמר כי יפול הנופל (יא) ממנו: ה' גובה המעקה אין פחות (יב) מ'י
טפחים כדי שלא יפול ממנו הנופל וצריך להיות (יג) * המחיצה חזקה כדי שישען אדם עליה

מזוזות בית

עכו"ם ע"י בש"ך שיש דעות בזה ויקבע בלא
ברכה: (ז) בתי כנסיות ובתי מדרשות.
מג) ומ"מ יש לעשות מחיצה של ג"ט לסלק
ההיזק בלא ברכה וכן הדין בכל הגי דפטורין
מד' וע"י בה' מזוזה ס"י רפ"ו ס"ג דאם יש שם
בית דירה לחזן או שאורחים אוכלים שם חייב
במזוזה ואפשר דה"ה כאן וע"ש במ"ב סקמ"ג
דביהמ"ד של יחיד חייב ואולי ה"ה כאן:
(ח) לפי שאינם עשויים לדירה. מה) ואפילו
להסוברים לעיל סק"ד דבית האוצרות ג"כ חייב
מ"מ כאן פטור לפי שאינם מיוחדים לשום אדם
ולא מקרי גגך: (ט) גבוה מגגו. מו) ויש לחוש
שיפלו מרה"ר לגגו: (י) אינו זקוק למעקה.
מו) וגם בני רשות הרבים פטורין ורק ג"ט
לסלק הזיקא צריכין לעשות כו"ל: (יא) ממנו.
מה) ולא לתוכה: (יב) מ"י טפחים. מט) שיחפות
(והוא מעטער אחד): (יג) המחיצה חזקה.
נ) ואפי' עושה אותה בהוצא ודפנא ובלבד
שתהא חזקה נא) ואם הפילה הרוח צריך
להעמידה מיד:

ביאור הלכה

המרחק וכל הני דפטורין מנחמה נשום שאין
דירת כזיר פשיטא דהייזין במעקה ע"י מש"כ
צפ"ס ס"י י"ז:

* גובה המעקה אין פחות מ'י. ע"י ציר"א
דמשמע דס"ל לגובה המעקה לעולם
ג' טפחים כמש"כ בתוספות ראש שם ולפ"ד
יתיישב הירושמי צפ"ק דמו"ק דקתני גג
שנים וגמריהם י' שנתקשו בו כל הראשונים
ז"ל שם (ע"י רעב"א ומהרי"ו וחס"י הרא"ש
ישיבה לתלמיד רבינו יחיאל) ו"ל לדעתו
דמחיצה דשכיח טפי הזיקא לריך עשרה (אך
אפשר שזה מדון לא תשים דמים לא מדון
מעקה יכו"ל) אך ל"ט נשיטת היראים מגטין
ע"ט ה' צ"ל שיש לו מעקה כו' צפחית מג'
כו' (ע"י ציר"א שם) הלכא דטיוס מעקה יתיר
מג' דאל"כ הול"ל שיש לו מעקה גבוהה ו"ל
בדוחק.

* המחיצה חזקה. טמ"צ שכתבנו דסגי
בהולא ודפנא כמזכיר צמ"ק י"א ה' וי"ש
צשיטת לתלמיד רבינו יחיאל דמשמע
דכיוצא מעקה ער"י עד אחר המועד ועיין
בנמוק"י צב"מ דף ק"א ע"ב שכתב דמעקה הוא מעשה הדייט אבל צש"מ"ק שם צ"ש רבינו
יונתן כתב שהיא מעשה לומן ע"ש ית"י ז"ל דצמ"ק מירי צצית שאין חייב במעקה מדינא
כגש"כ כמה ראשונים שם א"כ כיון דאין עישהו עד אחר המועד סגי בהכי ועיין צצית רענן
נכמ"א פרשת תל"א דמשמע דשיצו המעקה לריך להיות ג' טפחים ולא נמלא זה בשום פוסק
וכנראה דמפרש דכספרי אירחא דמילתא נקט דצוה חזקה היא עוד כתב שם שירחיק המעקה
נפנים משפת הגג ג' טפחים וגם זה לא נזכר בשום מקום ולא נהגי כן:

24/05/2018 18:00

שער הצינור

גוי. מג) חז"א דמאי הנ"ל. מד) דלפ"ד רש"י דהטעם שאין מיוחדים להם ולפ"ו אפשר דהני חייבין וכן
לדעת הרמב"ם הוי בית דירה וצ"ע לפ"ד המחייבין ביהמ"ד גבי מזוזה בסימן רפ"ו ס"י דכאן מפורש
בגמרא דבתי מדרשות פטורין מיהו גם גבי מזוזה מפורש בברכת מ"ז א' דפס"ד וצ"ל דבתי מדרשות
דידהו לא הוי יושבין שם כל היום. מה) סמ"ע מרש"י והא דמרבין בספרי גגו של היכל ע"י ביראים
שכתב דפלגיג. מו) סמ"ע. מו) חז"א דמאי הנ"ל. מח) גמ'. מט) מנ"ח בקומץ מנחה ועיין עמק ברכה
שמעקפך בזה ואין דבריו נראין לענ"ד. נ) מו"ק י"א א' עיין בה"ל. נא) סמ"ק וא"ח ופשוט ועיין
חז"א הנ"ל פק"ט ועיין כתובות ע"ז ב'.

ולא תפול: ו' כל המניח גגו בלא מעקה (יד) ביטל מצות עשה (טו) ועבר על ל"ת שנא' ולא תשים דמים בביתך: ז' אחד הגג ואחד כל דבר שיש בו סכנה וראוי שיכשל בה אדם כגון שהיתה לו (טז) באר או בור בחצירו בין שיש בו מים בין שאין בו מים חייב לעשות חוליא (יז) גבוה י' טפחים או לעשות לה כיסוי כדי שלא יפול בה אדם וימות: ח' וכן (יה) כל מבטל שיש בו סכנת נפשות מ"ע להסירו ולהשמר ממנו ולהזהר בדבר יפה שנא' השמר לך ושמור נפשך ואם לא הסיר והגית המבטלות המביאים לידי סכנה ביטל מ"ע ועבר בלא תשים דמים: ט' (יט) הרבה דברים אמרו חכמים מפני שיש בהם סכנת נפשות וקצתם נתבארו במור יח"ד סימן קט"ו ועוד יש דברים אחרים ואלו הן לא יניח פיו על הסילון המקלח וישתה ולא ישתה בלילה מהבארות ומדאגמים שנא' יבלע עלוקה והוא אינו רואה: הגה וכבר כתבתי דברים אלו סי' קי"ד ביו"ד וע"ש: י' כל העובר על דברים אלו וכיוצא בהם אמר הריני מסכן בעצמי ומה לאחרים עדי בכך או איני מקפיד בכך מכין אותו מכת מרדות והנזהר מהם עליו תבא (כ) ברכת טוב:

מזוזות ביתך

(יד) ביטל מ"ע. גב' וחייב לבזבז ע"ז יותר מחומש נכסיו כיון שעובר כל רגע וגם יש בזה ל"ת: (טו) ועבר על ל"ת. ואם חייב לשלם בדיני אדם או בדיני שמים עיין שטמ"ק ב"ק נ"א ע"א: (טז) באר או בור. גג' וכן שיחין מערות חריצין ונעיצין נד' ודוקא עמוקה י' טפחים: (יז) גבוה י' טפחים. גה' ולא יברך עליו שאין זה עשה ממש אלא נלמד מהלאו דלא תשים דמים בביתך נו' ויש פוסקים שאין חייב בזה אלא במחיצה ג' טפחים ובביאור הגר"א משמע דמסכים להשו"ע וכ"ה במעשה רב: (יח) כל מבטל. גז' כגון סולם רעוע בתוך ביתו וכלב רע וכופין אותו לסלקו: (יט) הרבה דברים. ועיין בסמ"ע דיני לוי' וגמ"ח: (כ) ברכת טוב. נקט הכי לסיים בדבר טוב (בה"ג):

24/06/2018

שער הציון

גב' עיין מנ"ח מצות מזוזה שמצדד שם כן וה"ה כאן אפילו היכא דליכא ל"ת רק העשה (עיין תוס' קדושין ל"ד א' וסמ"ק וחזו"א שם) וכ"ש היכא דאיכא גם ל"ת. גג' ספרי ועי' בס' נשמת יוסף [שגרפס בראש ס' שערי צדק להח"א] שכתב דמרתף הפתוח במקום הליוך בג"א ומצידי המרתף ישגן דיוורין חיוב המעקה על הדיוורים שמצדי המרתף וע"ע בס' מעורר ישנים סי' ס"ב בענין מעקה במרתף והרבה דברים כיוצא באלו ע"ש. נד' כדמוכח ב"ק נ"א א'. גה' פ"ת בשם ח"א וכן הסכים בחזו"א שם ובחינוך משמע שהיא עשה דמעקה ממש וכן ביראים וצ"ע ובמעשה רב ובמנחת חינוך כתבו לברך ע"ז ולענ"ד צ"ע מאחר דהרבה פוסקים ס"ל דא"צ אלא ג' טפחים וספק ברכות להקל. גז' סמ"ג ורבנו ירוחם וארהות חיים וסמ"ק ועיין חזו"א שם ועי' ב"ק נ' א' עד שיעשה מחיצה עשרה ואפשר שיש לחלק בין מחיצה לאדם למחיצה לבהמה ועי' ביאור הגר"א סק"ג. גז' גמרא ספ"ק דב"ק ועי' בס' מעורר ישנים סי' ס"ב שהזהיר הרבה לתקן היטב הסולמות והמדרגות שיהיו חזקים היטב ע"ש והנזהר בכל אלו תבא עליו ברכת טוב:

סליקא בס"ד

סימן רפ"ו מ"ב ס"ק כ"א אם רגילים ללכת צ"ח חייב. בלא זכרה עמ"כ צ"ח וגם אפשר דצ"ח גרע מזה"ד.

שם ס"ק כ"ח, או צמטע שעוה, הע"ז לא הזכיר שיעה כזה (רק צא"ש ואשתו) ואולי לדידי זכוכית עדיף שיהא נראית.

שם ס"ק ל"ו אם יקבע שם דירתו ל' יום אפשר דחייב. אולי יש לחלק בין צ"ש דגית לצ"ש דחור כדמחלקין נבי עירוב בתוס' עירובין ע"ה צ"ח ור"י ומצורגין דורו חין כ"ב ראי' דהבא מה שאנשים עוברים מגרע הדירה.

ס"ק ל"ז דדיוקא צא"ש לצית פתח מלד אחר או שהדרך ליכנס אל הצית דרך הגינה. יותר נכון לכתוב גם דרך הגינה, מיהו לפי מה שנגלו הפוסקים גינה צדו צ"ש ומרפסת משמע דדין ה' להם כשהצית פתוח לה וא"כ לפי מה שהביא צ"ח צ"ח דאפי' יש לצית פתח אחר כ"ה כאן.

ס"ק ל"ט יאם לריך שיהא דע"ד צ"ש הפתוח לאחר כ"י. לפמ"ש צ"ח חית ק"ו צ"ח זל"ה לחייב צפתה חילון של צ"ש הפתוח לצית כ"ה כאן.

שם ח"ה חית כ"ט ובר"ה חילון. הרי"ה יחידאם צ"ח דלדעת התוס' ובר"ה פשיטא דחייב, ולשיטת הר"ף לדעת הרמב"ן ובר"ה ג"כ חייב.

צ"ח ס"י חייב צמזמה צא"ש פתח, משמע צצ"ח וא"כ סתם צצ"ח (ע"י פ"ס ס"י מ"ג) דל"ה דרש"י אם יש שם הרבה פתחים חייב אפי' אינו רגיל ול"כ אפי' פתח הרגיל פטור אם נעשה צצ"ח יחיד וכו' צ"ח צצ"ח שהעתיק ל' הרמב"ם אפי' שאינו רגיל כ"י משמע אפי' פתח שנעשה צצ"ח יחיד וברבים נכנסים צפתה אחר יאפי' חין צצ"ח רק צ' פתחים חייב והוא דלא כצ' הפ"י צרש"י (יכ"ט שפי' הגר"א שם סק"י וצ"ח) יק' דצ"ח סתם כל' צ' דרש"י, ואם צא"ש לחשוב לצ' לשיטת צצ"ח יש לקצוץ בלא צצ"ח צפתה צצ"ח הרגיל כיון דל"כ חין חייב אפי' נעשה צצ"ח רבים.

ס"ק מ"ד כגון שה' ציתו סמוך לצי"ח וצ"ח צ"ח צצ"ח וכו' צצ"ח שם דהר"ש יש לו שיטה אחרת, ילעני"ד ה' דהר"ש ובה"ס נמי מפי' כן שה' הפתח צכותל בין ציתו לצי"ח שיהי כ' פתח הצית שה' ואלא ממנו לצי"ח ואם הכונה על פתח הצית היוצא לחוץ ומשם לצצ"ח ל"ש לפוטרו משום חשמים קדישה כיון שהיא רק חשמים הצית ואפי' חת"ל דשייך לפוטרו משום חשמים קדושה יתחייב מלד הכניסה לצית כמ"ש רע"ה צפתה הנכנס לחדר שאין צ' דע"ד, אבל אם הפתח צכותל הסמוך לצי"ח ל"ש להקשות כן כיון דגם צצ"ח נחשב לדירה רק היא פטורה מלד חשמי קדושה וא"כ הפתח צעל חלו וצ"ח לחייבו מלד כניסה לצית וכמ"ס חזו"א ס"י קס"ט סק"צ לענין דלת צצ"ח, *) ואפי' של' הר"ש דחוק קלת מ"מ ל' הטיר וצ"ח שכתבו ואם יש צו פתח משמע צצ"ח דקאי אפתח צצ"ח.

שם יש לקיצוץ צימין הכניסה מצי"ח לצית, קשה מאוד לומר חדוש גדול כזה נגד פשטות ל' השו"ע יצמ"כ צצ"ח שם יש לדון, גם מ"כ דאם חין רגיל ח"ל עיקרה לצורך צצ"ח חין צצ"ח שום צצ"ח לומר דע"י שאינו רגיל מתהפך עיקר לצורך הפתח.

ס"ק נ"ז אם כבר צריך צצ"ח. או שנפטר צצ"ח שצריך על מזוזה אחרת.

סק"ט לאפיקי אם לא נעשו כ"י, במחצית העתיק כאן ל' צ' דרש"י וא"כ צא לאפיקי אם נעשה צצ"ח יחיד יצ"ח ג"כ לדין שיקבע בלא צצ"ח חין דלשאר הפ"י חייב עמ"כ ס"י.

אוצר החכמה

(*) א"ה לא יתכן כלל לפ' כן ברא"ש שכ' בהדיא שה' יוצא מן הבית ללכת לביהמ"ד ומש"כ הטור ואם יש בו פתח שרגיל לצאת בו לביתו נ' דס"ל דאחר שהביא הרא"ש היר' חוזר בו ומפ' גם בגמ' דידן דמיירי בפתח ביהמ"ד המיוחד לילך ממנו לביתו ומביתו ואם הוא רגיל ח"ל כעשוי לצורך ביתו ג"כ ולדינא אפשר דמורה דה"ה בפתח ביתו המיוחד לצורך ביהמ"ד וצ"ע.

סקס"א חלא זא' מהס כ"י. אפשר דצמקוס שיש צ' פתחים וזא' חדלו להשתמש יקצע
זלא צרכה כיון דל"א שצ"ש פטור.

ס"ח צב"ל ד"ה הואיל כ' לחיש לל"צ שצ"ש, ואולי יש לחיש גם לל"א במקום שיש רק
צ' פתחים שנעשי בשביל יחיד יא' אינו רגיל לקבוע זלא צרכה.

סקס"ב רק ליליאה לשיך פטור ממזוזה. מה שהצ"ח צפ"ס מספרי צ"חך ימין צכניסה
ולא ימין ציליאה ו"ל דאינו מדבר איזה פתח חייב חלא איזה לד גם מה שפ"י לפר"י היר"ו שס אין
זה רק לד' הרמז"ס אבל לשאר המפי' כמעט שאין הכרח לה ואולי יש לקבוע צלי צרכה.

סקט"ט הביכר בית מגוריו וכן השואל חייב צמזוזה צ"י מיד. משמע דשואל נמי חייב
צ"י מיד וכ"מ ל' הרמ"א לעיל וצמקור הדברים צ"י צ"ס ר' מנחם איתא צחז"ל.

סק"פ הדר צצית הפקר פטור כ"י. וי"ע אס צ"י חייב מיד ד"ל דעדיף מפונדקי דשייך
כחן עטמי דישיב צ"י משא"כ בפונדקי שיש צ"ס צ"ס המעכז.

ס"י רפ"ז צב"ל ד"ה שתי, מיהו אפשר שאס אינו נמשך כ"י וע"י צב"ל ס"י שס"ג כ"י,
לכא"י כאן גרע דאפי' אס הכיתול נמשך רק משהו אין כאן כותל כנגד המזוזה וה"ל צ"ה שעשאה
מן הלד משא"כ שס קורה צאלכסין מיעט שאינו ניכר להדיא אינו מנרע בהיכרה.

צמ"צ סק"ד וכן אס ה"י צאלכסון. אפשר דווקא אס ה"י צאלכסון שזה כגון שמזוזה ה"י
גזירה מהצרכה אבל אס ה"י המשקוף צ"י צאלכסונים מועים זה על זה אפשר דהוי כעין פתחי
שימאי. וע"י חז"א עירובין ס"י ע"א סק"ו דבה"ג מהני (וקצת רא"י ממדות פ"ב מ"ג)

ס"י רפ"ט סק"ו אס הסיר המזוזה לצדקה כ"י א"ל לחזור ולצדק. ואס יכין לפטור צצרכה
אחרת יותר טיב שהרי הצרכ"י יבאחרונים מסתפקים בזה.

סק"ח ומ"מ צמקוס שא"א צ"א כ"י. נראה דצב"ג אפי' אס מוכרח להרחיק טפח
מהחלל נמי יקצע.

צב"ל ד"ה צמזוזה, עמ"ש צפ"ס. מש"כ שס דאולי הוי כאחורי הדלת ל"ג דמה נעשה
אס הדלת נסגרת מבחוץ לגמרי והדלת מכסה כל הפתח כשנפתח.

סקכ"א וכן אס לא קצע כ"י הפלים בשני או המשקוף כ"י. לכא"י דין זה אינו חלא כשהכותל
פרוץ במלואו דל"ה חייבת צמזוזה משום צליעת הכותל ומה איכפת לן שהוסיף עוד פלים.

צמ"ש צמכת צוף ה"י מזוזה, צחז"ן שלי ופנימי שזור כ' דאין לקבוע מזוזה מימין
הכניסה מפנימי לחז"ן כיון דכ' החז"א וי"ד ס"י קס"ט סק"ב צ"י צ"כ דכיון דדירה היא

רק פטורה משום שאינה של כבוד א"כ הפתח צ"ל א"י משא"כ צאין צו דע"ד אינה דירה א"כ
הפתח שייך להצית ולפ"י ה"ה כאן שהפנימי דירה חלא שפטור משום שאינה שלו אבל הפתח

צ"ל א"י ורק מדרבנן חייבת משום כניסה לפנימי.

ה"י מעקה ס"י חכ"ז צב"ל ד"ה מ"ע נראה דהס מיירי רק צגג משופט. וכ"י צחז"א סק"ב
ד"ה ובראצ"ד.

צב"ל ד"ה צית דירה, אס כגג צולט הרצה כ"י. אפשר ללמוד זה לכא"י ממה שפטור
החז"א גזוועראות של עליות משום שאין תחתיהם דירה.

שה"ל אות מ"ד וי"ל דצתי מדרשות דידהו כ"י. לדעת הרמז"ס פטור צמזוזה משום שכן
קודם וכאן פטור משום שאין מיוחדין לו וכתב ג"כ וא"כ אין לדמות מזוזה למעקה.

הדפסתי כל ההערות לפי שהם ענינים הנוגעים למעשה אף שבכמה מהם יש לדון לעצ"ד.
והמעין יכריע.

תושלב"ע